

ทิศทางการส่งออกกุ้งไทย ปี 2554

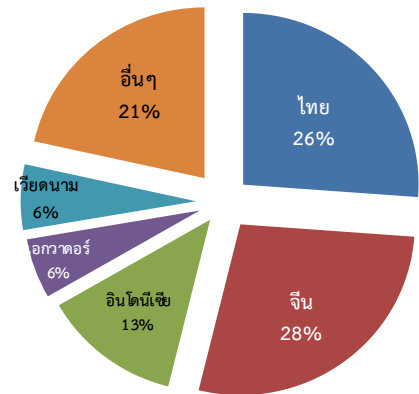
ถนอมจิตร สิริภคพร
 เศรษฐกรอาวุโส ส่วนเศรษฐกิจภาค
 กรกฎาคม 2554

ประเทศไทยถือเป็นผู้นำการผลิตกุ้ง และเป็นผู้ส่งออกกุ้งเป็นอันดับหนึ่งของโลก เริ่มต้นจากการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำเป็นหลัก ต่อมาเมื่อเลี้ยงกันมากขึ้นทำให้พ่อแม่พันธุ์จากธรรมชาติมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประกอบกับขาดการพัฒนาสายพันธุ์ ส่งผลให้ผลผลิตกุ้งกุลาดำที่ได้มีขนาดเล็กลง โตช้า และมีต้นทุนการเลี้ยงสูงขึ้น ในขณะที่ราคากุ้งกลับถูกลง จนกระทั่งได้มีการนำกุ้งขาวแวนนาไมจากทวีปอเมริกาใต้ ที่มีการพัฒนาสายพันธุ์เป็นอย่างดี เลี้ยงง่าย โตเร็ว ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า และเสียค่าบริหารจัดการน้อย แต่ได้ผลผลิตสูง จึงทำให้คนไทยหันมาเลี้ยงกุ้งขาวกันมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งปัจจุบันประเทศไทยเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมที่สัดส่วนร้อยละ 99 และกุ้งกุลาดำ เพียงร้อยละ 1

นอกจากนั้น ศักยภาพการเลี้ยงกุ้งของไทย ยังเป็นที่หนึ่งของโลก แต่ละปีมีปริมาณผลผลิตราว 5 แสนตัน คิดเป็นร้อยละ 26 ของผลผลิตโลก มีแหล่งผลิตสำคัญอยู่ทางภาคใต้ร้อยละ 60 และภาคตะวันออกร้อยละ 30 โดยผลผลิตกุ้งร้อยละ 90 ใช้เพื่อการส่งออก และอีกร้อยละ 10 ใช้เพื่อบริโภคภายในประเทศ

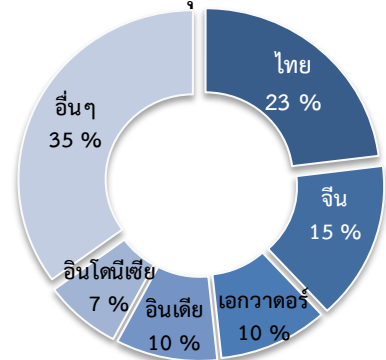
สำหรับ การส่งออกในอุตสาหกรรมกุ้งไทยสามารถครองอันดับหนึ่งอย่างยาวนานกว่า 15 ปี โดยปริมาณการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 23 ของการส่งออกกุ้งของทั้งโลก มีตลาดส่งออกหลัก คือ ตลาดสหรัฐอเมริกา(46.1%) ญี่ปุ่น (17.9%) และสหภาพยุโรป(15.9%) แม้ว่าจะต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในเรื่องการกีดกันทางการค้า มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด หรือแม้แต่มาตรฐานความปลอดภัยทางด้านอาหาร ทั้งนี้ สืบเนื่องจากไทยมีกระบวนการแปรรูปที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับ

สัดส่วนผลผลิตกุ้งโลก ปี 2553

ที่มา : สศก.(ตัวเลขประมาณการ)

การส่งออกกุ้งโลก ปี 2553

ที่มา : ประมาณการโดย สศก. ร่วมกับกรมศุลกากร

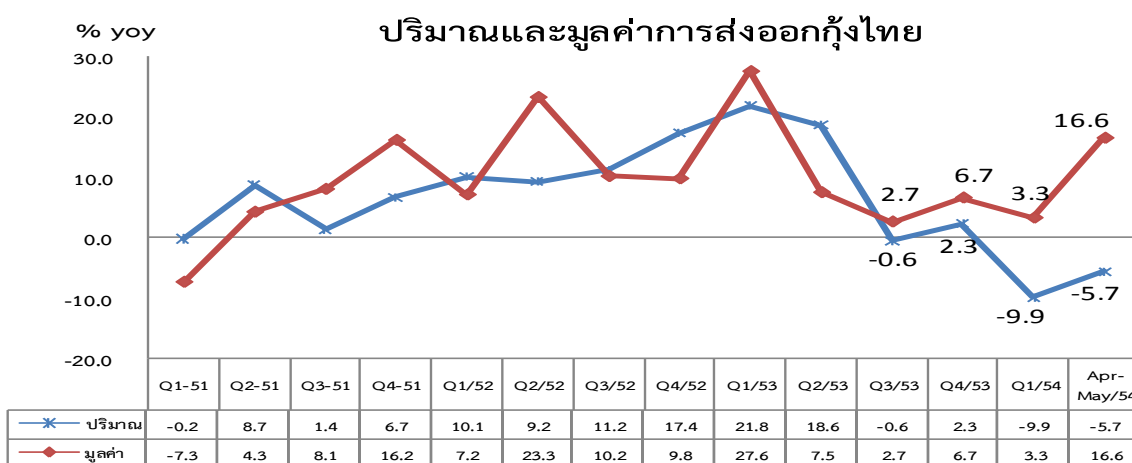
	ตลาดส่งออกกุ้งไทย ปี 2553			
	ปริมาณ (เมตริกตัน)	%สัดส่วน	มูลค่า (ล้านบาท)	%สัดส่วน
สหรัฐอเมริกา	191,684.6	46.1	46,756.2	47.6
ญี่ปุ่น	74,525.9	17.9	19,930.6	20.3
กลุ่มอียู (27)	66,111.1	15.9	14,847.2	15.1
แคนาดา	22,085.6	5.3	5,324.7	5.4
เกาหลีใต้	10,258.7	2.4	2,449.8	2.5
ออสเตรเลีย	9,389.0	2.3	1,821.4	1.9
อื่นๆ	42,084.0	10.1	7,115.2	7.2
TOTAL	416,139.0	100.0	98,245.1	100.0

ที่มา : กรมศุลกากร โดย รพท.สำนักงานภาคใต้ (ไม่รวมกุ้งกระป๋อง)

กระบวนการผลิตได้ทั้งระบบ จนเป็นที่จับตามองจากทั่วโลกถึงศักยภาพดังกล่าว โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นตลาดหลักที่ไทยครองส่วนแบ่งตลาดกึ่ง (ทุกประเภท) สูงที่สุดในปัจจุบัน สำหรับผลิตภัณฑ์กึ่งเพื่อการส่งออก แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กึ่งแช่เย็นแช่แข็ง และกึ่งแปรรูป อาทิ กึ่งซูปแบ่งทอด กึ่งต้มปลอกเปลือก แช่เยือกแข็ง ก๊วยกึ่ง กึ่งเสียบไม้ กึ่งซูปเกล็ดขนมปัง และกึ่งเปาะเปี๊ยะ เป็นต้น

การส่งออกกึ่ง และความเคลื่อนไหวในตลาดหลัก

ในช่วงหลายปีมานี้ปริมาณการส่งออกกึ่งของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปีที่ผ่านมา การส่งออกกึ่งไทยได้รับอานิสงค์จากการที่ประเทศผู้ผลิตกึ่งสำคัญของโลก อาทิ อินโดนีเซีย เวียดนาม และจีน ต่างประสบปัญหาโรคระบาด ภัยธรรมชาติ และสภาพอากาศแปรปรวน กอปรกับเกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลในอ่าวเม็กซิโกของสหรัฐฯ ซ้ำเติมให้อุปทานกึ่งของโลกตึงตัวยิ่งขึ้น ส่งผลเชิงบวกต่อการส่งออกกึ่งของไทยให้ขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง และยังมีผลทำให้ราคาส่งออกกึ่งของไทยในตลาดหลักสามารถปรับราคาสูงขึ้นได้ค่อนข้างมาก

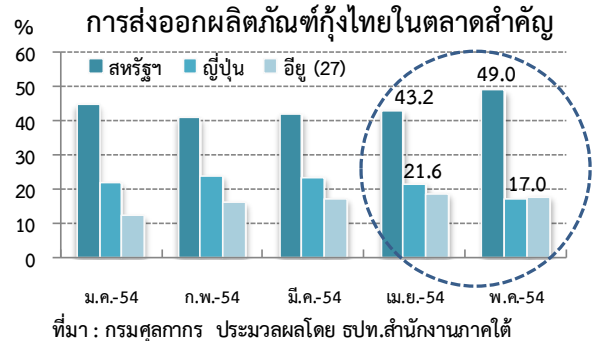
ที่มา : กรมศุลกากร ประมวลผลโดย ธปท.สำนักงานภาคใต้

และสำหรับปีนี้ การส่งออกกึ่งแช่เย็นแช่แข็งและแปรรูป (ไม่รวมกึ่งกระป๋อง) ของไทยในช่วง 5 เดือนแรกปี 2554 มีปริมาณการส่งออกลดลงร้อยละ 8.2 ขณะที่มูลค่าส่งออกเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 8.5 ทั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องจากอุปทานกึ่งของไทยตึงตัวและขาดแคลน จากภาวะอุทกภัยที่เกิดขึ้นในแหล่งผลิตสำคัญถึง 2 ครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายนปีก่อน และช่วงต้นเดือนเมษายนที่ผ่านมา ประกอบกับอุปทานกึ่งในต่างประเทศ อาทิ อินโดนีเซีย เวียดนาม และจีน ยังมีปัญหาโรคระบาดในแหล่งเพาะเลี้ยง และสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ส่งผลให้ราคากึ่งทั้งในและต่างประเทศเร่งตัวสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ และทรงตัวอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง

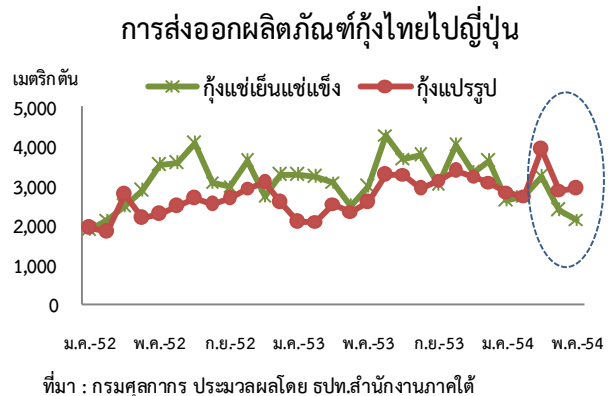
อย่างไรก็ตาม จากตัวเลขการส่งออกของกรมศุลกากร ในเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา พบว่าปริมาณการส่งออกกึ่งของไทยไปตลาดญี่ปุ่นปรับตัวลดลงเป็นครั้งแรกในรอบ 11 เดือนในอัตราร้อยละ 8.6 ซึ่งประเมินว่า หลังเกิดภัยพิบัติระดับสินค้าคงคลังในญี่ปุ่นอยู่ในระดับต่ำเป็นประวัติการณ์จากมาตรการประหยัดพลังงานและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงจากข่าวการรั่วไหลของสารกัมมันตรังสี กอปรกับผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นอาจมีการใช้จ่ายน้อยลงและอดออมมากขึ้น ขณะที่ผลิตภัณฑ์กึ่งถือเป็นสินค้าที่มีราคาแพง อีกทั้งราคากึ่งไทยในปัจจุบันยังอยู่ในระดับสูง จึงมีความเป็นไปได้ว่าญี่ปุ่นนอกจากจะบริโภคน้อยลงในช่วงนี้แล้ว ยังมองหาแหล่งซื้อ

อื่นที่มีราคาสูงกว่า อาทิ ตลาดอินเดีย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ทั้งนี้ เพื่อรอราคากุ้งไทยที่คาดว่าจะลดลงตามผลผลิตกุ้งฤดูกาลใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดเพิ่มขึ้นในช่วงไตรมาสที่ 3 ที่จะถึงนี้

ขณะเดียวกันเป็นที่น่าสังเกตว่า การส่งออกกุ้งไปตลาดสหรัฐฯ ปรับเพิ่มขึ้นมากในช่วงหลังเกิดเหตุภัยพิบัติในญี่ปุ่น จึงอาจเป็นไปได้ว่า ผู้ส่งออกไทยปรับตัวจากอุปสงค์ญี่ปุ่นที่ลดลง หันไปส่งออกยังตลาดสหรัฐฯ เพิ่มมากขึ้น สะท้อนจากสัดส่วนการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งในตลาดสหรัฐฯ ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับสัดส่วนที่ลดลงในตลาดญี่ปุ่นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในเดือนพฤษภาคม 2554 สัดส่วนการส่งออกกุ้งเข้าตลาดสหรัฐฯ อยู่ที่ร้อยละ 49.0 เพิ่มขึ้นจาก 43.2 ในเดือนก่อน ขณะที่สัดส่วนในตลาดญี่ปุ่นอยู่ที่ร้อยละ 17.0 ลดลงจากสัดส่วนร้อยละ 21.6 ในเดือนก่อนค่อนข้างมาก

นอกจากนั้น เป็นที่น่าจับตามอง แนวโน้มการบริโภคของตลาดญี่ปุ่น ที่อาจมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมานิยมบริโภคผลิตภัณฑ์กุ้งแปรรูปเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมรับประทาน (ready-to-eat) ที่ผู้บริโภคซื้อแล้วสามารถนำไปอุ่นเพื่อรับประทานได้ทันที หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการปรุงแต่งมาเรียบร้อยแล้วผู้บริโภคสามารถนำไปปรุงสุกเพื่อรับประทานได้อย่างสะดวก (ready-to-cook) ซึ่งสอดคล้องกับตัวเลขการส่งออกไปตลาดญี่ปุ่นในช่วงเดือนมกราคม - พฤษภาคม 2554 พบว่า การส่งออกกุ้งแปรรูปไปตลาดญี่ปุ่นเริ่มมีสัดส่วนที่สูงกว่ากุ้งแช่เย็นแช่แข็งอย่างเห็นได้ชัดในปี นี้ จึงประเมินว่า น่าจะเป็นโอกาสของผู้ส่งออกที่มีความพร้อมหันมาให้ความสนใจพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผลิตภัณฑ์กุ้งแปรรูป หรือผลิตภัณฑ์กุ้งเพิ่มมูลค่าให้มากขึ้น ในขณะที่ผลิตภัณฑ์กุ้งแช่เย็นแช่แข็งที่ผู้ซื้อปลายทางได้แก่ภัตตาคาร ร้านอาหาร ปัจจุบันอยู่ในช่วงเศรษฐกิจซบเซาในญี่ปุ่น

แนวโน้มการส่งออกครึ่งหลัง ปี 2554

คาดว่า แนวโน้มการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งและแปรรูปจะปรับตัวเพิ่มขึ้นในช่วงครึ่งปีหลัง ตามผลผลิตที่คาดว่าจะออกสู่ตลาดมากขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคมที่จะถึงนี้ โดยมีปัจจัยหนุนจาก 1) ราคากุ้งที่ยืนอยู่ในระดับสูง จึงใจให้มีการเลี้ยงกุ้งเพิ่มขึ้น ประกอบกับ 2) แรงซื้อจากญี่ปุ่นที่คาดว่าจะฟื้นตัวจากภัยพิบัติในช่วงครึ่งปีหลัง ตามเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัวตามผลผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ปรับตัวดีขึ้น นอกจากนั้น 3) ยังมีปัจจัยหนุนจากผลผลิตกุ้งในประเทศผู้ผลิตสำคัญที่ประสบปัญหาการเลี้ยง อาทิ เวียดนาม และอินโดนีเซีย ที่ผลผลิตลดน้อยลงจากปัญหาโรคระบาด อย่างไรก็ตาม ในส่วนของภาคการผลิตกุ้งไทยเองยังมีปัจจัยเสี่ยงจากสภาพอากาศแปรปรวนช่วงปลายปีที่จะทำให้เกิดโรคระบาดในแหล่งเพาะเลี้ยง รวมทั้งต้นทุนปัจจัยการผลิตที่อาจเร่งตัวสูงขึ้นตามราคาน้ำมันที่ผันผวนในตลาดโลก